

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ»**
КАФЕДРА філософії
(повна назва кафедри)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи
Р. Б. Папірник

« 25 » вересня 2019 року

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія політичної думки

(назва навчальної дисципліни)

спеціальність	<u>073 «Менеджмент»</u> (шифр і назва спеціальності)
освітньо-професійна програма	<u>«Логістика»</u> (назва освітньої програми)
освітній ступінь	<u>бакалавр</u> (назва освітнього ступеня)
форма навчання	<u>денна</u> (денна, заочна, вечірня)
розробник	<u>Білополий Віктор Васильович</u> (прізвище, ім'я, по батькові)

1. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Історія політичної думки», в яому висвітлюється весь спадок знань про суспільство за декількатисячолітній період, які включають у себе різноманітні ідеї, погляди, теорії, вчення, доктрини, які повпливали на на формування політичної ідеології та світогляду в конкретні періоди світової історії. Ці знання не втратили своєї важливості і до сьогодення і для студентів економічного фаху будуть мати певний інтерес.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

	Години	Кредити	Семестр	
			V	
Всього годин за навчальним планом, з них:	90	3	90	
Аудиторні заняття, у т.ч:	30	1	30	
лекції	30		30	
лабораторні роботи	-		-	
практичні заняття	-		-	
Самостійна робота, у т.ч:	60	2	60	
підготовка до аудиторних занять	5		5	
підготовка до контрольних заходів	15		15	
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	30		30	
написання і захист рефератів	10		10	
підготовка до екзамену	-		-	
Форма підсумкового контролю			залік	

3. СТИСЛИЙ ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни «Історія політичної думки» є засвоєння уявлень про історію розвитку знань про політику, зрозуміти закономірності процесу суспільної еволюції та відображення її у поглядах та теоріях мислителів різних епох, застосовувати отриману інформацію у аналізі сучасних політичних подій.

Завдання дисципліни «Історія політичної думки» є:

- ознайомлення та застосування студентами основних понять та термінів історії політичної думки на рівні їх відтворення, тлумачення та застосування;
- ознайомлення та застосування студентами філософсько-політичних ідей епохи Середньовіччя, Реформації, Відродження, Просвітництва;
- надати студентам допомогу у розумінні сучасних доктрин в західній політичній науці;
- формування вмінь та амплітуду політичних концепцій світової та вітчизняної науки та вироблення навичок проводити порівняння концепцій і робити висновки для сучасності.

Пререквізити дисципліни: «Історія і культура України»

Постреквізити дисципліни: «Філософія», «Історія економічних вчень», «Правознавство».

Компетентності :

ЗК1 – Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК2 – Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу та встановлення взаємозв'язків між соціально-економічними явищами та процесами.

ЗК3. Здатність діяти на основі етичних міркувань, соціально відповідально і свідомо, зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства, вести активний та здоровий спосіб життя.

ЗК5 – Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами, цінувати й поважати різноманітність та багатокультурність.

ЗК10 – Здатність до адаптації та дії у мінливому середовищі.

СК9 – Розуміння принципів і норм права, а також національних, міжнародних і галузевих стандартів та використання їх у професійній діяльності.

СК14 – Здатність забезпечувати розвиток підприємств в умовах інтеграції в світовий економічний простір на основі побудови ефективного механізму управління та запобігання загроз і зниження ступеня ризику діяльності на міжнародному ринку..

Заплановані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

РН₂ – ідентифікувати, аналізувати й структурувати проблеми організації, обґрунтовувати методи їх вирішення та забезпечувати умови їх реалізації;

вміти: РН₈ – вміти працювати у команді, взаємодіяти з людьми, переконувати та стимулювати для досягнення поставлених цілей на основі етичних міркувань, соціально відповідально і свідомо.

РН₁₄ – демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

708/10

і свідомо на основі етичних міркувань з повагою до різноманітності та багатокультурності.

Методи навчання: словесні (пояснення, бесіда, діалог) і наочні (ілюстрація, демонстрація), метод проблемного викладу.

Форми навчання: групові, колективні.

4. СТРУКТУРА (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	п	лаб	с/р
Змістовий модуль 1. Етапи розвитку політичної думки					
1. Предмет курсу «Історія політичної думки». Політична думка Стародавнього світу	6	2	-	-	4
2. Політична думка Середніх віків	5	2	-	-	3
3. Розвиток політичних ідей в епоху Відродження	6	2	-	-	4
4. Політичні ідеї мислителів Нового часу	9	4	-	-	5
5. Соціально-утопічний напрям політичної думки	6	2	-	-	4
6. Ліберальні та консервативні концепції політики	6	2	-	-	4
7. Формування та розвиток марксистської політичної думки	6	2	-	-	4
8. Соціал-демократична політична думка	6	2	-	-	4
9. Розвиток російської політичної думки (XVIII-XIX ст.)	6	2	-	-	4
10. Основні напрямки політичної думки на Заході у XX столітті	9	4	-	-	5
11. Зародження і розвиток політичної думки в Україні	9	4	-	-	5
12. Політичні доктрини та політична ідеологія сучасності	6	2			4
Написання та захист реферату	10				10
Разом за змістовим модулем 1	90	30	-	-	60
Усього годин	90	30	-	-	60

5. ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

№ заняття	Тема занять	Кількість годин
1	<i>Політична думка Стародавнього світу.</i> Передумови появи знань про політику. Погляди на владу, державу в країнах Стародавнього сходу. Релігійно-міфологічні засади ранніх деспотій. Філософсько-політичні здобутки давньогрецьких авторів. Поліс та антична демократія в творах Платона та Аристотеля. «Політика- як мистецтво управління». Реалістичні сприйняття та теоретичні узагальнення знань про суспільство. Розвиток античної політико-правової традиції у Стародавнього Римі.	2

2	<u>Політична думка Середніх віків.</u> Богословське трактування- як особливість політичної думки середньовіччя. Християнство-державна релігія, його роль в суспільному житті тогочасної Європи. Християнсько-політичні теорії:: Аврелій Августин, його філософсько-теологічний спадок. Держава як частина універсального божественного порядку в творчості: Фоми Аквінського. Фундатор католицизму, авторитет у сфері філософського права так і в політичній науці.	2
3	<u>Розвиток політичних ідей в епоху Відродження.</u> Занепад феодалізму та зародження нових буржуазних відносин, формування світського світогляду, гуманізму, демократизму, антропоцентризму. Нікколо Макіавеллі- деморалізація політики та абсолютизація держави, реалій, прагматик, засновник політичної науки. Реформація та подолання засилля церкви в політиці, зміни взаємовідносин церкви та держави. Мартін Лютер. Томас Мюнцер, Жан Кальвін. Ідеологія французького реформаторства- Жан Боден. Звільнення політичної думки із рамок філософії та теології.	2
4 5	<u>Політичні ідеї мислителі Нового часу.</u> Філософські та соціально-політичні концепції Просвітництва. Англійські Просвітники- Томас Гоббс та Джон Локк. Теорія суспільного договору та природного права, концепція правової держави. Французькі просвітники та раціоналістичне тлумачення політики. Шарль Луї Монтеск'є, Жан-Жак Руссо. Проблеми держави, демократії, політичної рівності, прав та свобод особистості в теорії та практиці американських просвітників- Т. Джефферсон, Д. Медісон, О. Гамільтон.	4
6	<u>Соціально-утопічний напрям політичної думки.</u> Політичні утопічного комунізму. Релігійні та світські течії політичної утопічної думки. Ідеї утопічного соціалізму в поглядах і творах Т. Мора, Т. Кампанелі. Утопічний соціалізм французьких мислителів: Ж. Мельє, Мореллі, Г. Маблі, Г. Бабеф. Політична думка критичного утопічного соціалізму: А. Сен-Сімон, Ш. Фурьє, Р. Оуен.	2
7	<u>Ліберальні та консервативні концепції політики.</u> Європа у ХІХ- поч. ХХ століття- основні тенденції розвитку. Джерела та шляхи розвитку консерватизму та буржуазного лібералізму. Теорії і практики консерватизму: Є. Берк, шотландська школа. Ідейно-політичні основи американського консерватизму. Історична школа права- німецький консерватизм. Консерватизм у Франції- Жосеф де Местр.	2
8	<u>Формування та розвиток марксистської політичної думки.</u> Послідовники марксизму. Соціально- економічні та ідейні умови появи марксизму. К. Маркс та Ф. Енгельс про суспільний розвиток та політичні проблеми переходу від капіталізму до соціалізму. Матеріалістичне розуміння історії та «історична місія пролетаріату». Суспільно-економічна формація, пролетарська соціалістична революція. Ліквідація буржуазії як класу та встановлення диктатури пролетаріату. Роль політичної організації- партії комуністів. Політичні ідеї марксизму в Західній Європі у ХХ столітті. Ленінізм. Криза та критика марксизму.	2
9	<u>Соціал-демократична політична думка.</u> Базові положення і цінності демократичного соціалізму. Едуард Бернштейн. Критика марксизму. Соціалізм через демократію, свободу, справедливість, рівність, солідарність. Еволюція політичних поглядів західної соціал-демократії в другій половині ХХ століття. Соціал-демократія в сучасному світі. Соціал-демократична думка в Україні.	2

10	<i>Розвиток російської політичної думки(XVIII-XIX ст.).</i> Політична думка часів абсолютизму. Політичні погляди Олександра Радищева та декабристів. Політична творчість російських демократів- Д. Писарев, О. Герцен, В. Белінський, М. Добролюбов, М. Чернишевський. Політичне кредо слов'янофілів і західників. Російський політичний лібералізм- Б. Чичерін, В. Соловйов, Л. Петражицький, П. Новгородцев, Б. Кистяковський.	2
11 12	<i>Основні напрямки політичної думки на Заході у ХХ столітті.</i> Теорія еліт та соціал-дарвіністські концепції суспільного розвитку(В. Парето, Г. Моска, Т. Карлейн, Г. Спенсер, Л. Гумплович). «Плебісцитарна теорія демократії» М. Вебера. Модель плебісцетарної республіки. Класифікація партій на патронажні та ідеологічні. Теорії плюралістичної демократії: Д. Белл, М. Дюверже, Р. Даль, Р. Дарендорф, Р. Арон. Політичні ідеї неоконсерватизму. Доктрина технократії та конвергенції: О. Тоффлер, Ж. Фурастье, З. Бжезинський. Політична філософія екзистенціалізму й лівого радикалізму: К. Ясперс, М. Хайдеггер, Жан-Поль Сартр, А. Камю, Е. Фромм, Г. Маркузе, Ю. Хабермас.	4
13 14	<i>Зародження і розвиток політичної думки в Україні.</i> Черета політичних ідей Київської Русі. Політичні ідеї мислителів Київської Русі. Розвиток суспільно-політичної думки XVI-XVIII століття(козацько-гетьманський період). Києво-Могилянська академія. Суспільно-політичне життя козацтва. Конституція 1710р., Пилип Орлик. Кирило-Мефодіївське братство та його ідеї. Проблеми державності, демократії та політичних відносин в суспільно-політичній думці другої половини ХІХ- поч. ХХ ст.: М. Драгоманов, І. Франко, Леся Українка. Політична та історична концепції М. Грушевського. Політичні ідеї в Україні у ХХ ст. М. Міхновський, В. Липинський, Д. Донцов, В. Винниченко, М. Хвильовий.	4
15	<i>Політичні доктрини та політична ідеологія сучасності.</i> Неоконсерватизм, неолібералізм, тоталітарні доктрини, комунізм, фашизм, нацизм, сіонізм, анархізм. Ідеологія нових соціальних рухів: фемінізм, екологізм, антиглобалізм.	2

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Згідно з навчальним планом практичні заняття не передбачені.

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Згідно з навчальним планом лабораторні заняття не передбачені.

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ п/п	Вид роботи / Назва теми	Кількість годин
1	Підготовка до аудиторних занять	5
2	Підготовка до контрольних заходів	15
3	Виконання та захист реферату	10
Опрацювання розділів, які не викладаються на лекціях		
4	1. <i>Предмет курсу «Історія політичної думки». Політична думка стародавнього світу.</i> Платон та Аристотель про політику та державу.	2

2. <u>Політична думка Середніх віків.</u> Християнсько-філософські ортодоксії, Августин «Сповідь», «Град божий».	2
3. <u>Розвиток політичних ідей в епоху Відродження.</u> Формування світського світогляду. Деморалізація політики – Нікколо Макіавеллі: «Історія Флоренції», «Володарь», Мартін Лютер – 95 тез – взаємовідносини церкви і держави, критика католицизму.	2
4. <u>Політичні ідеї мислителів нового часу.</u> Філософські та соціально-політичні концепції. Т. Гоббс – «Левіафан», література епохи Просвітництва – Вольтер, Гольбах, Руссо; художня – Дефо, Свіфт, Гете, Шиллер.	2
5. <u>Соціально-утопічний напрям політичної думки.</u> Утопічні соціальні ідеали в теоріях суспільного розвитку. Утопічний соціалізм. «Утопія...» Томаса Мора та «Місто сонця» Томазо Кампанелі. Шляхи перебудови існуючого суспільства в «Заповіті» Жана Мельє, у діяльності «Змови рівних» Бабефа. Маблі про права та обов'язки громадянина. Утопії ХІХ століття: Сен-Симон, Ш. Фур'є, Р. Оуен та Моделі майбутнього.	2
6. <u>Ліберальні та консервативні концепції політики.</u> Основні шляхи розвитку буржуазної політичної думки. Класики лібералізму І. Кант, Г. Гегель(твори), І. Бентам, Б. Констан, О. Конт, Дж. С. Мігель. Едмунд Берк- засновник класичного консерватизму- «Роздуми про революцію у Франції». Жосеф де Местр і його «Роздуми про Францію»- критика революції. Американський консерватизм.	2
7. <u>Формування та розвиток марксистської політичної думки.</u> К. Маркс та Ф. Енгельс про суспільний розвиток та політичні проблеми переходу від капіталізму до соціалізму: «Маніфест комуністичної партії», «Принципи комунізму», « До критики політичної економії», « Критики Готської програми», «Капітал», «Вісімнадцяте Брюмера Луї Бонапарта».	2
8. <u>Соціал-демократична політична думка.</u> Соціалізм еволюційний, нерадикальний, реформаторський- соціал-демократизм. Е. Бернштейн: «Кінцева мета- ніщо, рух- все!» Теорія соціального прогресу К. Каутського. Діячі європейської соціал-демократії. Ідеологія сучасної соціал-демократії та «шведська модель» соціалізму.	2
9. <u>Розвиток російської політичної думки ХVІІІ-ХІХ ст.</u> Політична думка часів абсолютизму. Політичні погляди О. Радищева- «Подорож з Петербургу до Москви», ода «Вольність- засудження самодержавства, кріпацтва, беззаконності та безправ'я- російських реалій. Політична творчість російських демократів: О. Герцен- «Листи з Франції та Італії»; «Листи до мандрівника»; Чернишевський М.Г. – «Барським селянам від їх добродіїв уклін», листи, нариси; М. Добролюбов та його «Проект соціально-політичної програми».	4
10. <u>Основні напрямки політичної думки на Заході у ХХ столітті.</u> М. Вебер та його соціально-політичні концепції «Протестантська етика та дух капіталізму». Доктрина технократії та конвергенції- З. Бжезинський. Політична філософія екзистенціалізму й лівого радикалізму: К. Ясперс; А. Камю, Жан-Поль Сартр(художні твори); Е. Фромм « Мати або бути».	4
11. <u>Зародження й розвиток політичної думки в Україні.</u> Проблеми державності та демократії в суспільно-політичній думці України другої половини ХІХ століття. М. Драгоманов, І. Франко, Леся Українка(твори). Політична та історична концепції М. Грушевського- «На порозі нової України». Політичні ідеї в Україні у ХХ ст.: В. Винниченко «Заповіт борцям за незалежність», Д. Донцов «Історія розвитку української державної ідеї».	4

	12. <u>Політичні доктрини та політична ідеологія сучасності</u> . Особливості неоконсерватизму та неолібералізму- причини появи: США, Великобританія, Німеччина. Неоліберальні реформи. Тоталітарні доктрини та їх живучість - причини. Ідейна основа фемінізму, екологізму, антиглобалізму, як сучасних соціальних рухів. Коротка історія, сучасна специфіка.	2
--	--	---

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Методи контролю, які застосовуються при перевірці знань: письмова робота, усне опитування, практична перевірка, а також методи самоконтролю та самооцінки.

10. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Підсумкова оцінка з дисципліни, яка виставляється в залікову відомість, є сумою балів, нарахованих за наступні види робіт:

1	Систематичне відвідування лекцій (по 1 балу)	15
2	Конспект лекції та самостійної роботи (конспект першоджерел)	15
3	Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	25
4	Підготовка, виконання та захист реферату	15
5	Виконання поточної контрольної роботи	30
		100

Бали за відвідування лекцій:

11-відвідування лекцій без пропусків.

Бали за конспект:

15-12 - конспект охайний та містить весь лекційний матеріал;

11-7 - конспект неповний, в ньому відсутні декілька лекцій або питань для самостійної роботи;

6-1 - конспект неохайний, неповний, відсутня більша кількість лекцій та завдань самостійної роботи.

Розділи програми, які не викладаються на лекціях, опрацьовуються самостійно та захищаються студентом в усній формі:

25-19 - студент добре опрацював весь матеріал з глибоким його усвідомленням, добре орієнтується у даному курсі;

18-12 - конспект майже повний, але студент не володіє інформацією в повному обсязі;

11-6 - в конспекті відсутні деякі теми і відповідно студент знає не весь матеріал;

5-1 - відсутня більша частина матеріалу, студент поставився формально.

Підготовка, виконання та захист реферату оцінюється у **15** балів:

15-12 - чітко сформульована мета реферату, розділи плану логічно пов'язані між собою, тема розкрита у повному обсязі. Студент показує самостійність у формулюванні висновків, узагальнень. Правильно оформлені посилання та список використаних джерел.

11-7 - реферат містить помилки у оформленні; студент в цілому орієнтується у темі, але в окремих питаннях допускає помилки;

6-1 - у оформленні реферату допущені грубі помилки; студент частково володіє матеріалом.

Виконання контрольної роботи поточного контролю оцінюються у 30 балів. Робота містить два питання, кожне з яких оцінюється від 30 до 1 балів. Бал за роботу вираховується як середній бал за два питання.

30-25 - студент володіє матеріалом, дає визначення, типології, посилається на приклади сучасних наук і педагогіки вищої школи, соціальних подій та процесів;

24-20 - студент в основному орієнтується в матеріалі, але допускає неточності, незначні помилки, обізнаний в педагогіці вищої школи;

29-15 - студент лише частково розкриває питання, слабо в них орієнтується, погано ознайомлений із теоретичними питаннями та з процесами, що їх репрезентують;

14-1 - студент невірно відповідає на питання, або недостатньо в необхідному обсязі, не цікавиться педагогікою вищої школи, сучасним науковим та суспільним життям.

Порядок зарахування пропущених занять: усне відпрацювання пропущеної теми на консультації з наданням конспекту лекції.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Андрусак Т. Г. Історія політичних та правових вчень: Навч. посібник. – Львів: ЛНУ імені І. Франка, 2001. – 218 с.
2. Аристотель. Політика. Сочинення: В 4-х т. Т.4/ Пер. с древнегреч./Общ. ред. А. И. Доватура. – М.: Мысль, 1983.- С.375-644.
3. Бебик В. М. Політологія для політика і громадянина: Монографія. – К: МАУП, 2003.
4. Безродний Є. Ф., Уткін О. І. Історія політичних вчень: Навчальний посібник – К.: В.Д. «Професіонал», 2006. – 432 с.
5. Веймер Д. Л., Вайнінг Е. Р. Аналіз політики: концепції практика. – К.: «Основи», 2000. – 654 с.
6. Джон Локк. Два трактата о правлении. Сочинения: В 3-х т./Пер. с англ. И лат. Т.3/ Ред. и сост., автор примеч. А. Л. Субботин. – М.: Мысль, 1988. – С.135-406.
7. Енциклопедія політичної думки. – К.: Дух і Літера, 2000. – 472 с.
8. Історія вчень про право і державу: Хрестоматія для вузів, під. ред. Г. Демиденко. Х.: Легас, 2002. -922 с.
9. Історія розвитку політичної думки: курс лекцій/ В. В. Мадіссон та ін. – К.: «Либідь», 1996. – 176 с.
10. История политических и правовых учений. Учебник для вузов. Изд. 2-е, стереотип. Под общ. ред. В. С. Нерсесянца. – М.: Издательская группа ИНФРА-М – Норма, 1997. – 736 с.
11. Колбеч Г. К. Політика: основні концепції в суспільних науках. – К.: КМ Академія, 2004. – 127 с.
12. Конституція України: чинне законодавство на 01 листопада 2018 р.: Офіц. текст. – К.: Алерта, 2018. – 80 с.
13. Платон. Сочинения в трех томах. Под общ. ред. А. Ф. Лосева и В. Ф. Асмуса. Пер. с древнегреч. Т.3 ч.2.- М.: «Мысль», 1972.– 678 с.
14. Політологічний енциклопедичний словник/ За ред. Ю. С. Шемшучика, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенка. – К.: Генеза, 2004. – 736с.
15. Політологія. Кінець ХІХ- перша половина ХХ ст.: Хрестоматія/ За ред. О. І. Семківа. – Львів: Світ, 1996. – 800 с.
16. Політологія Ч. 4. Хрестоматія: Навч. посібник/ В.Ю. Пушкін, М.В. Зенкін, Л.М. Колосова, В.В. Литвиненко, В.І. Чорнгобаєв/ За ред. В.Ю. Пушкіна. – 2-е видання

перероб. та доповн. – Дніпропетровськ: Національна гірнича академія України, 2002. – 250 с.

17. Себайн Дж., Торсон Т. Історія політичної думки. – К.: Основи, 1997.- 838 с.

Допоміжна

1. Класики політичної думки від Платона до Макса Вебера. – К.: Тандем, 2002. – 584 с.
2. Політологічний словник: навч. посіб. Для студ. ВНЗ/ За ред. М. Ф. Головатого, О. В. Антонюка. – К.: МАУП, 2005. – 792 с.
3. Скиба В. Й. Вступ до політології. Екскурс в історію правничо-політичної думки / В. Й. Скиба, В. П. Горбатенко, В. В. Туренко. – К.: Основа, 1998. – 718 с.
4. Шульженко Ф. П., Андрусак Т. Г. Історія політичних та правових вчень. – К.: Юрінком Інтер, 1999. – 304 с.
5. Шульженко Ф. П., Наум М. Ю. Історія вчень про державу і право: Курс лекцій/ За заг. ред. акад. АПрН України, д-ра юрид.наук, проф. В. В. Копейчикова. - К.: Юрінком Інтер, 1997. – 192 с.

12. INTERNET-РЕСУРСИ

1. <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-10.html>
2. http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Polit/Index_Polit.php
3. <http://100pudov.com.ua/subject/64/>
4. <http://www.academyrh.info/>
5. http://ihtik.lib.ru/2012.03_ihtik_politolog/
6. http://www.rubricon.com/fes_1.asp
7. http://ualib.com.ua/b_65.html
8. <http://www.alleng.ru/edu/polit2.htm>

Розробник _____ (В. В. Білополий)
(підпис)

Гарант освітньої програми _____ (А. О. Черчата)
(підпис)

Силабус затверджено на засіданні кафедри
філософії

Протокол від « 24 » вересня 2019 року № 3